

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre ..... 16 kor.
 Negyedévre ..... 4 «
 Helyben hához bordva:
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállal kötelességet.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, július 24.

Szociálista vándortanítók.

Hol egy szelid kéz minden szellemi munkásságot a maga körébe vonva s műveltség, tudomány, művészet áldásos haladását a sokféle erőnek egy magasra emelt, szolgálatbani közreműködése által sok századon át biztosította: a nemzetközi szociálisták Itália fölött is kiterjeszté sötét szárnyait, ugyanígy, hogy ma már a szabadelvű államkormányzat kénytelen a társadalmi békét, egyensúlyt megbontó egyedek, eszmék terjedésének megállítására óvintézkedéseket tenni.

E végből az olasz kormány egy törvényjavaslatot terjesztett a parlament elé, melynek célja, feladata vándortanítók alkalmazása által a káros nemzetközi szociálista izgatóktól a népet lehetőleg megvédeni. A mi ugyan csak részben sikerülhet, mert e vándortanítók voltaképpen a szociálista vezetők közül lesznek kinevezve, kik ugyan hivatalosan nem a haza és vallás ellenes eszmékkel, hanem az összes népjóléti intézmények céljával, előnyeivel, gyakorlati ellenőrzé-

sével ismertetik meg a népet, hogy azokat saját javára értékesíteni tudja.

A szociálista vándortanítókat a földművelésügyi miniszter nevezi ki a pályázó olasz honpolgárok közül, kiktől megköveteli a jóléti intézmények, a biztosítás, szövetkezetek és hasonló gazdasági szociális intézmények köréből előírt tanulmányok kimutatását, valamint a propagandára való hajlamot és népszerű előadást szóban és írásban.

A vándortanítók fölött külön igazgatótanács áll, mely egyenesen a földművelésügyi miniszternek tesz jelentést minden eseményekről melyek megvitatásra alkalmasak.

E törvény végrehajtására a földművelésügyi tárca terhére 75.000 líra lesz fölveve évenként, mely összeg kétharmada Délolaszország és a szigetek, egyharmada pedig a többi országrésznek jut oly intézmények létesítésére, melyek a jóléti intézmények és a szövetkezeti propaganda céljait szolgálják alkalmasak.

Hasonló mozgalom minálunk is elkelne, hogy a különben jó irányu, de tévutra, elégedetlenségbe vitt népünk nagy részét a lelketlen nemzetközi forlaszások méltó hatásától az arra hivatott s megbízást nyert vándortanítók

közbejöttével is védelmeznők, más felől pedig a meglévő vagy ezután létesítendő népjóléti intézmények kedveltetése, a több gyermekes szegény családok állandó segélyezése által a rászorultak helyzetén javítva, boldogulását anyagilag is elősegítjük. De hogy ez ne az internacionale köréből vett vezetők alkalmazásával történjék, mondanunk is felesleges.

A valódi szociálisták eredete a kereszténység bölcsőjénél keresendő s minden társadalmi megrázkódtatás nélkül összehangzóan csakis a bölcsök bölcsé, mesterek mestere az isteni Megváltó tanítás szerint a keresztény felebaráti szeretet jegyében oldható meg.

Udvardy József.

Apponyi a királynál. Budapestről jelentik nekünk, hogy gróf Apponyi Albert valóság- és közoktatásügyi miniszter ma Bécsbe érkezett, honnan néhány nap múlva Ischbe utazik, hogy ő Felsőháznál kihallgatáson jelenjen meg. A miniszter ez alkalommal tárcájához tartozó ügyekről tesz jelentést a királynak.

Szterényi Kossuthnál. Szterényi államtitkár ma délelőtt körülbelül három óra hosszat időzött Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszternek, mely alkalommal elreterálta, az

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Modernizmus és katholicizmus.

Írta: Mellau István.

A modernizmus nem olyan jóhiszemű tudományos kutatás, melynek végén újabb eredmények kel dicsekedhetnek egy megbízható adat, vagy megalapított okmány alapján. Destruktív munka ez s ha van benne tudomány, az lehet bizonyos ismeretek halmaza, de ilyen esetleges kombinációban az emberiség túlnagy részének közkincsét támadja meg.

Bizony nekem kevés a modernizmus Istene, melyet nekem kell öntudatom küszöbéről kiemelnem, mint a rossz gyermeket a pad alól. Egy cseppet sem nyugtat meg az a ki nyilatkoztatás és az a vallás, melyet a modernizmus az öntudat homályából az emberiség értelmi fejlődésével állapít meg, hiányával annak a tanítói magisteriumnak, mely nélkül nem vagyok bizonyos az el nem tévelyedéstől legnagyobb vágyamat, az örök boldogságot illetőleg. Az a modern Krisztus, ki a modernizmus szerint nem egyelényegű az Atyaistennel, csak hitte magáról, hogy Messias, nem lesz képes megváltani minden bűn és baj átkától. Az a modernizmus, mely Krisztus világmeg-

váltó szándékát is kétségbe vonja s szent Pálal utólag magyaráztatja bele a kereszténységbe Krisztus megváltói szerepét, az nem tudja meg nyugtatni az emberiséget minden bűn és bajtól való szabadulás iránt táplált óhajátának alapossága felől, s így előkészíti az ember teljes meghasonlását önmagával, egyrészt szive vágyát, másrészt elméje modernista tudását állítva szembe egymással. Az a modernizmus, mely kiüresíti a szentségeket, mert azok szerinte nem a kegyelem eszközei, hanem csak a hit ébresztői, az szimbolizál szemfényvesztő játékot üz, mikor mégis fenntartja e szerinte semmit sem szerző jeleket. Az a modernizmus, mely az egyházat olyan emberi fejlődésnek tekinti, melynek alapítását Krisztus nem is szándékolta, az nem ismeri el sem a történeti tényeket, sem nem tanúsítja az emberiségben a néplélek ismeretét, mely magától, isteni rendelés nélkül nem engedi önmagát lelkismeretben más által szabályoztatni és bevezettetni. A pápa primatusának a római püspökök gőgje és a IV—V. században élt római császárok parancsai folytán való keletkezéséről táplált sok balvélemény pedig magától Harnacktól kapta meg a kegyelemdőfést, ki e kutatásai eredményeképpen eljutott az első századig a primatus történelmi bizonyítékainak megállapításában.

S mindannak dacára, hogy a modernisták nem tudták megadásra bírni meggyőződésének feladásával a támadott Egyházat, sőt maguk között sem tudtak még egységes eredményre jutni a szerintük is lényeges pontokat illetőleg sem, — mi az, mit a modernizmus szisztémája megkiván? Az, hogy alakítsák a katholicizmus valami dogmatlan kereszténységgé, vagyis valami tág és szabadelvű protestantizmussá. Ezt nem mi mondjuk, hanem a modernisták (lásd Houtin: La question biblique au XX. siècle. 154. l.), tehát nem ráfogás ez, ez a modernizmus utolsó (65-ik) tette és konkluziója. Ez a kivánság pedig nem céloz másra, mint azt, hogy jutassuk a katholicizmust is a protestantizmus sorsára. Ezt az irigylésre nem méltó jövendőt így festi le előttünk a protestantizmus sorsában. Haan: A protestantizmus a mintavallás (a modernisták szerint.) Vannak dogmái, de azok nagyon ártatlanok, nagyon illenek a modern tudományhoz, Tanító tekintély és következképpen egység itt ismeretlen dolog. Mindenki azt hiszi és vallja, a mi neki tetszik. Akinek Rothe vagy Spicker nem tetszik, az átpártolhat Dörnerhez, vagy Martensenhez, és csatlakozhat Schenkelhez, vagy Ritschhez, Harnackhoz vagy Pfeidererhez; sőt nem áll semmi sem utjában, hogy az egymással küzdő és ellentmondó theologu-

A hatóságilag díjmentesen engedélyezett **VEGELADÁS** még mindig tart: **Elsőrangú műtermeiben úgy angol kosztümök, mint francia ruhák rendkívül olcsó árban elvállaltatnak.**

lfj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházában

hol az összes cikkekben raktáron levő óriási készlet minden elfogadható árban lesz kiárustva.

összes hátralékos ügyeket. A miniszter egyébként — miután kipihente az utazás fáradalmait — teljesen jól érzi magát.

A királyhelmei mandátum. Sátoraljaújhelyről jelentik: Meczner Béla országgyűlési képviselőnek főrendiházi taggá történt kinevezetése következtében megüresedett királyhelmei mandátumot augusztus 12-én töltik be. Egyedüli jelölt báró Somogyi Miklós, akinek egyhangú megválasztása várható.

Körözs-utca aszfaltjárdát kér.

— A polgárok értekezlete. —

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tudvalevőleg mintegy 30 utca járdájának aszfaltozását határozta el s egyben elhatározta, hogy Körözs-utca járdáját a más utcák aszfaltozása után kikerülő ócska kockakövekből készítteti el.

A körözs-utcai lakosok azonban méltán sérelmesnek találták ezen határozatot, tekintettel arra, hogy Körözs-utca egyik legnagyobb forgalmu utvonala a városnak, amely a város központján fekszik s nemcsak igen fejlődött, hanem nagyobb forgalmu közintézmények, iskolák, templom is van az utcán, mely a vásárterekre vezet.

A polgárok tegnap délután népes értekezletet tartottak e tárgyban, dr. Halász Lajos képviselő elnöke alatt, amelyen mintegy 30 háztulajdonos volt jelen.

Dr. Halász Lajos nyitotta meg az értekezletet s rámutatott azon sérelemre, hogy amíg a város más részein apróbb, csekély forgalmu utcákat aszfalt járdákkal látják el, addig Körözs-utcat mellőzték s ócska, más utcáról kikerülő kockakőjárdával akarják boldogítani.

Ez ellen fel kell emelni szavakat az ottani lakosoknak.

Sinka László bemutatta a kérvényt, amelyet az összes Körözs-utcai háztulajdonosok aláírtak s amelyben aszfalt járdá készítését kéri.

Kepes Miklós táblabíró eljárta a polgármesternél és a v. főmérőknél s kérdést tett, hogy miért nem kap Körözs-utca aszfaltjárdát. Azt a választ nyerte, hogy az utca egy része már laposkő járdával van ellátva s így azt akarják tovább folytatni. A városi tanácsban csupán Gerő főkapitány szólalt fel Körözs-utca aszfalt járdáért való burkolása mellett. Ebbe nem nyugodhatnak bele s memorandumban kell a városhoz fordulni, feltárva abban ezen utca fontosságát, nagy forgalmát s deputáció nyujtsa át a memorandumot. Felvette azt is, hogy ha másként nem lehetne, a polgárok viseljék az árkülönböztet felét. Ha pedig most erre nincsen elég pénze a városnak, inkább a mai állapot meghagyása mellett Körözs-utca aszfaltozását a jövő évre halasztják.

Dr. Halász Lajos szintén járt a szóban levő ügyben a polgármesternél és főjegyzőnél, de kedvezőtlen eredménnyel. Ebbe azonban nem nyugszik bele. A Körözs kőpart ügyével nem szabad összekapcsolni ezt a kérdést, mert addig elköltik a fedezetet s nem lesz pénz Körözs-utca aszfaltjárdájára. Nemcsak a Körözs-utcai lakosoknak, hanem az összes újvárosi törvényhatósági tagoknak, sőt a polgároknak is akcióba kell lépni. Egyenes indítványt kell benyújtani a közgyűléshez s erre bizottságot küldjön ki az értekezlet.

Kepes Miklós és még többen azt tartják első szükségnek, hogy Körözs-utca kockakőjárdájának munkálatához ne fogjanak.

Weisz Lajos szintén a munkálatok megkezdésének elodázását tartja legelső feladatnak.

Dr. Fanta Rudolf kapcsolatosan Timár-utca járdájának elkészítését is sürögőnek látja.

Kepes Miklós szóba hozta már a polgármesternél, hogy a Körözs-utcából kikerülő ócska kocka kövekből Timár-utcat lássák el járdával. Így a Nemzeti hid forgalma is növekedni fog.

Az értekezlet elhatározta, hogy dr. Halász

Lajos, dr. Vucskics Gyula, Kepes Miklós, Sinka László és Vaday József tagokból bizottságot küld ki, akiket felkér, hogy beadványt intézzenek a tanácshoz, Körözs-utcán a járda-készítés függőben hagyása iránt, addig, míg az általuk aszfaltjárda készítése tárgyában a közgyűléshez beadandó memorandum felett a törvényhatóság határoz. A memorandumot minél többen írják alá. Ha ezen akciónak nem lenne sikere, dr. Halász Lajos képviselő a miniszternél tesz lépéseket a polgárság jogos kívánalmának teljesítése iránt.

Osztrák-magyar és olasz csapatok bevonulása Albániába.

Tudvalevő, hogy a nagyhatalmak között már hónapok óta tárgyalások folynak a Balkánon uralkodó állapotok dolgában. Eleinte Anglia rett javaslatokat a rend helyreállítása, főképp pedig a macedóniai bandák megfékezése és a török pénzügyi viszonyok rendezése tárgyában. Később Oroszország dolgozott ki egy ellenjavaslatot, amelyhez azonban Ausztria-Magyarország és Németország nem akartak hozzájárulni. Most legújabbban Franciaország külügyminisztere dolgozik egy közvetítő javaslaton.

Amíg a hatalmak jegyzékváltása folyt, addig az ifju-törökök forradalmat csináltak Albániában. Az egész tartomány nyílt lázadásban van, mely annál veszedelmesebb, minthogy a mozgalmat a katonaság kezdeményezte. A török kormány tehetetlennek mutatkozik a lázadás leverésére és az odaküldött csapatok egyre-másra a lázadók pártjára állanak. A gyikosságok napirenden vannak úgy, hogy a tiszték és hivatalnokok már az utcán se mernek mutatkozni. Az ifju-törökök az orosz terroristák receptje szerint dolgoznak és egyes

sok közül egyiket ebből, másikat a másik táborból válassza tanító-mesterének; aki pedig tulajdonképpen semmit sem akar hinni, az csatlakozzék a brémai pásztorokhoz; még az is szabadelvű protestantizmus. Gyönyörű diadalát ulti itt a sokat dicsért tudományos szabadság. Érthetetlen dolog, hogy komoly emberek hogyan üzhettek ily galád játékot Istennel és vallással. az ember legszentebb tulajdonával. (Dogma und Wissenschaft. Stim, aus M. Laach, 1908, 137. l.) Mo már erre a szomorú sorsára a protestantizmusnak nem fogja rászanni a fejét a katolicizmus soha, ami a hivatalos tanító magiszteriumot illeti, sem hivi nem fogják ezt kívánni tőle soha, a mi a jóhiszemű és legfontosabb érdekükre vonatkozó igazságokat komolyan kutatókat illeti.

De mi lesz végre is a katolicizmusnak a modern élet követelményeivel való kiegyeztetésével? Az egyház talán nem is ismerne el semmitféle javítani valót a keresztény életben?

Ó igen, folyton ezt sürgeti, ezt sürgette a múltban is s hivatásához képest nem is fog megszűnni a jövőben sem. A reformot azonban nem kezdí és nem is végzi tanain, mint a modernizmus szeretné. Tanai, erkölcsi törvényei s kormányzata (hierarchiája) isteni eredetűek, ezeken nincs javítani való. Ember, Isten, művész nem javíthat. Embereket emberi erkölcsöket és intézményeket lehet és sokszor kell reformálni s nem a tanokat kell rongálni, hogy még jobban bomoljanak az emberek.

A reformokat kezdje mindenki önmagán s

a mi a közállapotok és emberi intézmények reformálására vonatkozó óhaját illeti, tessék a rendes fejlődésnek megfelelő utat-módot használni. Szabadságában áll bárkinek reformterveit előadni a katolikus közlönyökben, vagy előterjeszteni illetékes hatóságoknál. De nem felel meg sem az evolúció elvének, sem a krisztusi szellemnek, hogy valaki nézeteit oktrojálni akarja s az a reformot önmaga az engedetlenségén kezdje.

Különbben az egyház a korszellemnek a kereszténységgel való kiegyeztetésére mindig sokat tett és tesz ma is. Az övéi voltak a kor szellemének megfelelő lovagrendek, menedékházak, kórházak, szegényházak, az ingyenes népoktatás intézményei a pleániái, káptalani és kolostori iskolák. Nem az Egyház karolta-e fel újabbban a különféle társulatokat, kongregációkat, egyleteket, köröket, legényegyleteket, népszövetségeket, szegények kenyerét szent Antal tiszteletével kapcsolatban s mindenemű támogatását a szegényeknek személyes áldozatok árán is a szent Vince egyletekben? Nem támogatja-e a tudományt a különféle közép- és felsőiskolákban, melyeket maga tart fenn. Nem óhajta-e jogokban részesíteni hivi mikor sürgeti a kor szellemének nagyon is megfelelő autonómiát?! Nem mozdítja-e elő

* Ha az Egyház csak Nagyváradon becsukná népiskoláit, melyekbe 2100 gyermek jár, legalább 50 új osztályt kellene az államnak, vagy községnek felállítani ehhez képest, hogy most 800 tankezeletért 20 állami iskolát állítanak fel.

övéi anyagi érdekét a kongruának saját terhére való rendezésével egyházi férfiakat illetőleg s a már felsorolt intézmények által világi hivi gyermekeinek sokszor ingyenes neveltetésével, s a számtalan nyilvánosságra jutott s az elől zárva maradt jöteknységével?

Minden kornak más a szüksége s ezekhez képest lehet átalakítani minden meglevő emberi inázményt s alakítani a felmerülő szükséghez képest újakat is. Az egyház ebben mindig lépést tartott a szükségletekkel, tehát modernizált abban, a mi emberi. De abban, a mi isteni alapításon nyugszik, sohasem változtatott, s nem is fog soha, mert nem áll hatalmában.

Zubriczky Aladár dr. a Religió hasábjain részlegesen fejtegette a modernizmus 65 tételét összefoglaló pápai decretum dogmatikai jelentőségét. Nincsen abban az okiratban sem dogmatizálva, sem anathematizálva semmi. Nagyon helyesen. Nem is volt arra szükség. Egy volt príncipálisom hangoztatta azt az elvet: nem kell a verébre ágyuval löni. Van nekünk nekünk elég okunk meggyőződni a természetes észből is arról, hogy a modernizmus összegyűjtött 65 tétel nem felel meg sem kinyilatkoztatásnak, sem filozófiának, sem történelemnek, sem kritikának. Az emberi elmének nagy eltévelyedése biz az.

A kit érdekel a dolog, az szerezzen magának személyes meggyőződést a modernizmus es katolicizmus viszonyáról.

(Vége.)

— Angliából importált, kiállításokon I-ső díjjal kitüntetett, fajtiszta óriás szülőktől származó —
bécsi kék óriás, orosz hermelin és ezüst prém nyulak olcsó árban kaphatók

— JELINEK GÉZA minta nyultelepén
— Nagyváradon, Nyárfa-utca 5. szám alatt. —

vidékeken már a kormányzatot is magukhoz ragadták.

A mozgalom bevallott néjja az, hogy a szultánt alkotmányos uralomra kényszerítsék, titkos rugója pedig az, hogy a hatalmaknak a török közigazgatásban tervezett reformjait megbiúsítsák. Az ifjú-törökök ugyanis szemére vetik a szultánnak, hogy Törökországot lassankint egészen kiszolgáltatja a hatalmaknak, akik az ország minden ügyeibe beavatkoznak és most már az adószedést is meg akarják kaparítani. A hadsereg torradalma tehát első sorban az ország függetlenségének megvédésére irányul.

A forradalom napról-napra terjed. Vele szemben a török kormány teljesen tehetetlen, úgy, hogy a macedoniai és albániai vilajetekben teljes anarchia uralkodik. Ezeket az állapotokat, melyek első sorban a Balkán-államok békéjét, közvetve pedig az európai békét is veszélyeztetik, a nagyhatalmak természetesen nem nézhetik összetett kézzel. A nagyhatalmak külügyi kormányai között napok óta élénk jegyzékváltás folyik, amelynek során a fegyveres beavatkozást is megérlelés tárgyává tették. Arról van szó, hogy ha a török kormány egy bizonyos terminusig a forradalmat nem tudná levernü, vagy ha ez hirtelen nagyobb méreteket öltene, úgy a legközelebb eső és Albániában leginkább érdekelt két nagyhatalom: Ausztria-Magyarország és Olaszország csapatai bevonulnának Albániába, hogy ott a rendet helyreállítsák. Az okkupáció természetesen csak időleges volna. Ennek a lépésnek következményei természetesen kiszámíthatatlanok, minthogy az esetleg a többi Balkán-államokban is konfliktációt idézhet elő, ami azután Oroszország fegyveres beavatkozását vonná maga után.

Annyi bizonyos, hogy a törökországi állapotok súlyos gondokat okoznak a nagyhatalmaknak. Másrészt bizonyos az is, hogy a bécsi külügyi és hadügyi minisztériumokban lázas előkészületek folynak egy esetleges fegyveres beavatkozásra. Ez pedig a magyarországi politikai viszonyokra is nagy befolyást gyakorolna, első sorban pedig a létszámemelés kérdését tenné aktuálissá.

A szerelem.

Bayer Margit tejével fizetett szerelméért, azaz dehogy, mert meggyilkolta vőlegényét. Hiába éneklie meg a szerelmet a költő versben, az író regényben, szindarabban, tárcában, az újságíró az »Ujdonságok« rovatában olyan nagyon szépen, mégis a szerelem igen sok rosznak kuforrása, házasság előtt és sok a boldogtalan házasságok száma, a melynek alapja pusztán szerelem volt.

Pusztán a szerelem nem reális alap a házasság kötésre, minden egyébre pedig humbug.

Az egyik sikkaszt, hogy szerelmének anyagiilag is tudjon áldozni, a másik öngyilkos lesz, mert szerelme reménytelen, a harmadik föláldozza jövőjét, hírnevét, szégyenthez családjára és megszökik szerelmesével, a negyedik gyilkol, mert szerelmes és így tovább a végtelenségig — — —

A férfi és nő rendszeren megessi kenyerének javát, mire megnősül vagy férjhez megy. És honnan van az, hogy a házasságok mégis olyan nagyon sok esetben szerencsétlenek?

En megmondom.

Tulajdonképen egy háromság van és a szentség.

Szomorú azonban, hogy mindennek tekintik manapság a házasságot csak éppen *szentségnek nem*, hanem igenis *üzletnek* vagy *szerelemnek* hiszik. Ebből a két szempontból ítéli meg, hogy a házasság megköthető-e?

A férj jelölt előbb érdeklődik az iránt, hogy mennyi pénze van azonnal a menyasszony jelöltnek és mennyit várhat, ha annak szülői elhalnak. Ha az anyagiak rendben vannak a többi teljesen mellékes mult, erkölcs, hírnév, rang, kor, vallás, felfogás különbség, jó háziasszony e semmi, fő a *jó partie* a pénz. A menyasszony jelölt ugyanilyen szempontból bírálja jövőbeliét. Egyszóval a házasság szentségéből egész közönséges üzletet csináltak, ami nem egyéb mint embervásár.

Ugyan kérem kinek jutna eszébe csodálkozni azon, ha az ilyen fajta házasságok boldogtalanok?

Az úgy nevezett szerelmi házasságok sem sorolhatók a legszerencsésebbek közé. Teszem fel, elmegy az eladó leány szülői társaságában színházba. Ott azután megismerkednek kritizálás közben egy urral, kit azelőtt sohasem láttak. Az ur azután hazakiséri őket, — és — és egy hét múlva már igen nagyon szerelmesek, — sőt talán már jegyesek is. Ilyenkor midőn férfi és nő szerelmesek, éppen nem érdeklődnek az anyagiak után, sőt azzal sem törődnek, hogy tulajdonképen az esküvő utáni napon miből ebédelnek.

A szerelem — ez a rózsaszínű fátyol pedig hamar eltűnik a szemekről és nem marad más hátra, mint a rideg valóság — és bizony nagyon sok esetben a megbánás.

Ismétlem: a házasság szentség — a melyhez az ember ha járulni óhajt — készüljön el annak rendje és módja szerint. Szeressék egymást férfi és nő, de ne legyenek annyira szerelmesek, hogy helyesen gondolkozni se tudjanak, vagy pedig hogy ne tudják a helyzetet, a viszonyokat igazságosan elbírálni.

A léha szerelemtől pedig óvakodjon mindenki, mert annak soha sem volt jó vége.

Botozza ki az a nagyleányos anya azt a férfit, aki csak leányát boldogítani jár hozzájuk és a leányát olyan társaságtól, a hol sok a fiatalember.

És jól teszik a fiatal urak is, ha távol tartják magukat az olyan helyről a hol a szerelem olcsó. **R.**

Garázda részegek.

Szomorú, de — úgy látszik — elkerülhetetlen, állandó rovatot kell nyitnunk azon jeles férfiak cselekedeteinek nyilvántartására, kik a szesz hatása alatt követik el botránjaikat. A legerdekesebb a dologban az, hogy kilencvenkilenc esetben rendszeren az a vége az ilyen mulatozásnak, hogy a rendőr, vagy a csendőr élete is kockán forog.

Mert mit Rákóczy, Hunyadi, Kinizsy, azok nem voltak hősök, hanem azok, akik negyvenen feltegyverkezve törnek két rendőr életére orozva, azok a hősök, akik a rendőrt megüthetik, hősök azok, akik korcsmában duhajkodnak, összetörnek minden törhetőt. És milyen dicsőségtől kipirult arccal mesélik el hőstetteiket! Az azonban eszébe sem jutna egyiknek sem, hogy tulajdonképen a legnagyobb gyávaság az, amit elkövetnek abban a tudatban, hogy nincs szolgálatban a csendőr, polgári ruha van rajta, tehát nem bánthatja őket, ha duhajkodnak.

A rendőr 28—30 frt fizetésért ügyel életre, vagyona és minél pontosabban, szigorubbán végzi kötelességét annál inkább ki van téve annak, hogy a kolozsvári rendőrök sorsára jusson.

Amde igen sok tekintetben az italmérőket is okozom, mert azok ha nem is minden esetben, mégis igen sokszor adnak italt részeg embernek, — tudják: hogy a törvény világos rendelkezése ellen. Ha azután az ilyen részeg ember botrányt okoz, ami természetesen az üzlet jó hírének sohasem használ, akkor azután jajveszékelnék a korcsmárosok és igyekeznek kezeiket mosni, hogy így — meg úgy ők nem tehetnek róla és ilyen meg olyan ártatlanok. Tudom, hogy vannak kivételes esetek ez azonban nem alkalmazható mindenre.

Folyó hó 22-én például a *Felix-fürdőben* történt egy igen kellemetlen eset, melynek a személyzet és a csendőrség éppen olyan erélyes mint tapintatos eljárása vetett végett.

Khón Sándor és *Babrik* János nagyvárad vasuti fékezők elmentek a *Felix-fürdőbe* borozgatni. A borozgatásnak ivás lett a vége, az ivásnak pedig részegség. Mikor már a részegségnek is bizonyos magas fokát elérték, belekötöttek mindenkibe, különösen pedig *Horváth* Lajos főpincért szemelték ki izetlen tréfáik céltáblájul. A főpincér sejtette ugylátszik, hogy botrány lesz a dologból és ezért lehetőleg kerülte, hogy a garázdálkodók asztalához közeledjen.

A részegek kiabáltak, káromkodtak, majd az asztalt piszkolták reprodukálhatlan módon.

Ekkor a főpincér elérkezettnek látta az időt, hogy becses vendégeit tovozásra szólítsa fel. Ez azonban nagyon természetesen hiába való munka volt, mert az eltávozásról a részegek hallani sem akartak. Azonban *Szutor* Kálmán ügyeletes csendőrnek sikerült két csendőr társával a két jeles férfit megbilincselve az örsre, onnan pedig folyó hó 23-án *Szabó* Lajos örsvezető vezénylete alatt a nagyvárad kir. ügyészségre szállítani.

UJDONSÁGOK.

Impressiók.

Az emberi lélek rejtelmes, mystikus mélységeiben sötét, megérthetetlen, lázadó, vad indulatok tombolnak, amelyek megdöbbsentő, vér-fátyolos sötét tragédiából villannak elő olykor-olykor!

Vad, öserőtől lüktető indulatok, atavisztikus szenvedélyek, a barlanglakó, medveölő, gránitfejszés ősember természet imádó lelkének a sötét konturjai szövődnek bele a mai modern tulfinomult csupa ideg-emberek lelkébe. Mennyi vérárnyalta, sötét tragédia, az élet lázasan rohanó hullámaiból fölvetődött dráma motívumát találhatnók föl ezekben a lappangva izzó, őszindulatokban! . . .

Az emberiség őskorának, a praehistoricumnak az első kezdőbetűje vérrel van írva s ez a vér sötétben pirosuló, kísérteties aranyként vonul végig minden lapon. Az ősember öl, neki életszükséglet a vér! Acélizmu, vasmarkába szoritva az éles szirtből csiszolt szekercét, domboru mellkasát nekifeszíti a fogait csattogató fenevadnak a bifafora.

Élet-halál harcot vív s ha győz, megittasul a kiomló, meleg vértől s jóllakik a szét marcangolt állat husából!

A modern, *kultúrember* is öl! Neki lelke

sükséglet a vér! A mohó, lázas élettől elfásult blazirt lelke emésztő szomjusággal áhitozik drenált idegeibe markoló, megrázó véres momentumok után, neki vér, pusztulás kell, legyen az, ami pusztul, aminek a halálhörgésében ujjongva tobzódik, egy egész tömeg, egy egyén, vagy egy kétségbeesett, tépődő lélek!

Kolozsvárott a napokban piros, meleg embervért ivott föl szomjas mohósággal a száraz göröngy s két élet pusztult el az éj sejtelmes titkottakaró homályában. Meg kellett halnia, áloozatul kellett esnie a mob romboló, perzselő szenvedélyének, az elfojtva lappangó s pusztító fellángolásán kitört atavisztikus indulatoknak annak a két rendőrnek, akiket balsorsuk ezeknek az indulatoknak a pusztító mullámokba sodort!

Vér, megrázó, véres tragédia kell a moknek!

Az ősembernek csak vérrel oltható, vad, lázas szenvedélye feltör a kultúremler bilincsbevert lelkéből s áldozat párologó tetemén örült danse macabrét jár a kielégített őstermészet.

Örült, szédítő rohanással tör elő a modern, lázasan kutató kor, csodálatba ejtő vívmányaival évezredes léptekkel tör elő, a technika, de az Archimedesi pont, amely minden csillogó, káprázatos kül fénye mellett sem engedi kifordítani a világot sarkaiából, ott rejlik a lélek meg nem értett, behatolhatatlan mélységeiben, a sötét tragédiák, idegrázó momentumok fészkében, az ősember atavisztikus, lenyűgözött, lázadó indulataiban! . . .

K—n.

* **A polgármester szabadságon.** Rimler Károly polgármester tegnap kezdte meg nyári szabadságát s üdülés céljából Kreuzenfürdőbe, Felső-Ausztriába utazott. — Távolléte alatt a polgármesteri teendőket Bordé Berenc főjegyző látja el.

* **Rendkívüli nagygyűlés.** Érdekes ügyben gyűlt össze ma, szombaton Biharvármegye törvényhatósága, hogy a koalíciós kormány által létesített alkotmánybiztosítékról szóló törvény igénybe vételével állást foglaljon a a belügyminiszter intézkedésével szemben. Annak idején Biharvármegye nem nagyon iparkodott, hogy a közelmúlt darabont korszakban az alkotmány védelmére siessen, mert ez a tisztikarra sok kellemetlenséggel járt, azonban most elsőnek siet, hogy az új törvényadta jogokra támaszkodják. A belügyminiszter ugyanis nem hagyta jóvá Biharvármegye költségvetését s abból mintegy ötvenezer korona kiadást s ennek megfelelő pótdátotrlést eszközölt. Ez ellen az alispán, az új törvényre apellálva, sürgős felterjesztést intézett a miniszterhez. A belügyminiszter azonban ragaszkodott előbbi elhatározásához s azt a felirat dacára fenntartotta. Biharvármegye alispánja ezért mára rendkívüli nagygyűlést hívott össze, amelyben javaslatot terjeszt elő, hogy a vármegye közönsége az ügyet terjessze a közigazgatási bíróság elé. Az ügy mindenestre érdekes nemcsak azért, mert az országban ez az első eset, hogy ezen törvényt igénybevegyék, de azért is, mert éppen Biharvármegye alispánja veszi első ízben igénybe ezen törvényt.

* **Az anyakönyvi hivatal felügyelete.** A belügyminiszter értesítette Nagyváradi város polgármesteri hivatalát, hogy a nagyváradi állami anyakönyvi hivatalhoz, az anyakönyvi felügyeletnek a helyszínén leendő gya-

korlására, a központi biztoston kívül, Zeley Lajos belügyminiszteri osztálytanácsost küldte ki. Kéri a miniszter a polgármesteri hivatalt, hogy kiküldöttjét hivatalos eljárásában támogassa.

* **Áthelyezés.** Lapunk külső munkatársa, ifj. Molnár Károly Felsőbányáról Máramaroszigetre helyeztetett át segédlelkészi minőségben.

* **Uj anyakönyvvezető helyettes.** Török Bálint feketebátori jegyzőt Biharvármegye főispánja anyakönyvvezető helyettesé kinevezte.

* **Az utitárs.** Fekete Sándor szilágybúrgeszi illetőségű 18 éves kocsis szolgálatot keresni jött tegnap reggel vonattal Nagyváradra. Utközben megismerkedett egy nyájas idegenel. Mikor leszáltak, a nyájas idegen virslit és zsemlet vett. Fekete is megkivánta az enivalót és virslit vásárolt. Mire visszatért a nyájas idegennek hült helyét találta. Veleegyütt eltűnt Feketének ládája is, ebben 50 kor. pénze, összes ruhái: okmányai és cselédkönyve. Kétségbeesésében a rendőrségre fordult és kényszerutlevelet kért s kapott is, melylyel hazautazhatott.

* **A belényesi közkórház kibővítése** Többször tettünk már említést róla, hogy a belényesi közkórház kibővítésére vonatkozólag nagyarányu terevetet küldtek fel a belügyminiszteriumhoz, jóváhagyás végett. A miniszteri leirat tegnap érkezett le Biharvármegyéhez s a kibővítésre vonatkozó terveket egy csapással halomra döntötte. A belügyminiszteri leirat szerint ugyanis a tervek és a költségvetések szépek, jók, helyesek és megfelelőek, de nem vihetők keresztül, mert — nincs pénz. Így a belényesi közkórház kibővítése most már tényleg csak *tervebe vett* dolog.

* **Gromon Dezső báró állapota.** A nagybeteg volt államtitkár már túl van a krízisen. Tegnap este már jóízűen fogyasztotta el az ágyához tálat kirántott velőt, a rizelésát paradicsommal és a tokaji bort, amiből különben három óránként vesz egy-két kortyot. Az éjszakát egészen nyugodtan töltötte Gromon báró. Köhögési inger nem zavarta ma és környezete előtt kijelentette, hogy sokkal jobban érzi magát, mint az előző napokon. Reggel teát kapott, tíz órakor két lágytojást. A mai nap folyamán többen meglátogatták Gromon bárót, de a nagybeteghez nem engedtek be senkit. A látogató lapon ma ezek a nevek állanak: Heinrich Ferenc, Visegrádi Béla, Plósz Sándorné és Janka, báró Nyári Jenő, Vörös László, Farkas János, Bakos Gyula, Kovács Sebestyén Endre. A kora reggeli órákban tudakozódott Boda Dezső főkapitány is a báró hogyléte iránt.

* **Állatrakodó az állatvásártéren** Az ősi-nagyvárad vasut az állatvásártér mellett állatrakodást akar létesíteni, hogy az eladásra hozott, vagy itt vásárolt s elszállítandó állatokat közvetlen az állatvásártér mellett rakhassák vasutra. A vasutársaság a várostól 5500 négyzetméter terület átengedését kéri az állatrakodó részére.

* **Megvont telefondíjkezdvezmény.** A nagyváradi posta-távirda igazgatóság átiratában értesítette Nagyváradi városát, hogy a folyó évi július hó 1-től a Rimler Károly polgármester, Gerő Ármin főkapitány, Eleméry Ferenc alkaptány lakásán, valamint a vízmezőtepen levő telefonok 50 százalékos díjkezdvezményét a kereskedelmi miniszter nem engedélyezi a fővármellenőr lakásán levő telefonra pedig csak az esetben adja meg a díjkezdvezményt, ha a fővármellenőrnek a városházán nincsen hivatalos

helyisége. Ha az előbbi négy telefonállomásra mégis igényelné a város a díjkezdvezményt, úgy ez iránti kérelmével forduljon a kereskedelmi miniszterhez.

* **Felhőszakadások a megyében.** A napok óta tartó folytonos esőzések következtében a megye minden helyéről a Körözs erős áradását jelentik. Nap nap után óriási felhőszakadások vannak és szokatlanul heves zivatarok tombolnak a vidéken, amelyek már eddig is igen jelentős és számba vehető károkat idéztek elő. Az időjárás szeszélyességét legékeszőlőbben illusztrálja az a panaszos jelentés, amely egyik legkedvesebb és legkiválóbb fürdőhelyünkről, Biharfüredről jött. A jelentés szerint olyan zord, komor, hideg őszi időjárás van, hogy az emberek télikabát és meleg, télies ruházat nélkül nem képesek sétálni menni, a szobákat pedig pár nap óta állandóan fűteni kell, hogy a hideget némileg elviselhetővé tudják tenni. — Vaskóh környékén az esőzések folytán rohamosan áradnak a patakok. A piszkos, sárgásbarna hullámok némely helyen ki-kicsapnak medrükéből s pusztulással fenyegetik a közeli épületeket. Különösen a vasuti hid forog komoly veszélyben s azért a vész elhárítása végett állandóan katonaság és a falu kirendelt sokasága dolgozik a töltés erősítésén lázasan éjjel-nappal. — Nagyváradon tegnap délután kitaró, heves zápor tombolt. Az utcákon öthet centimetryi magasságban hőmpölygött a víz, néhol olyan töcsák képződtek, hogy a közlekedést is megakadályozták. A Körözs itt is erősen árad.

* **Annabál a Püspök-fürdőben.** Ha Jupiter phivius is úgy akarja, kedves, vig mulatság lesz ma, szombaton a Püspök-fürdőben. A régi, hét megyére híres Anna-bálokat eleveníti fel Kernács János fürdőbérő s mindent elkövet, hogy vendégei pompásan töltsék el a remek fürdőben az estét. A megjelent közönségnek a jó zenén és kiszolgáláson kívül kellemes meglepetésekben is lesz részük. Csak kedvező idő legyen a pompás mulatságra.

* **Az őszerekek alapszabályai.** A nagyváradi őszerekek nemrégiben egyletté tömörültek, tisztikart választottak és alapszabályt szerkesztettek. Az alapszabályokat bemutatták a polgármesteri hivatalhoz, hogy innét az alapszabályok jóváhagyás végett a belügyminiszteriumhoz kerüljenek. A rendőrség, melyhez az iratokat a polgármester leadta, nem találta olyanoknak az alapszabályokat, hogy azokat kormányhatósági jóváhagyás végett fel lehetett volna terjeszteni. Altalában kifogásolta a rendőrség, hogy az alapszabályok szövegezése nemcsak pongyola és magyartalan, hanem sok helyütt érthetetlen is. Különösen kifogásolt azután a rendőrség két olyan szakaszt, amelyek nem foglalhatnak helyet semmiféle alapszabályban sem. A polgármester a rendőrség javaslata alapján megadta az alapszabályok felterjesztését. Erre a derék őszerekek e hó 19-én népes gyűlést tartottak, újra tisztikart választottak és Weisz Gyula titkár indítványára viharos lelkesedéssel kimondották, hogy alapszabályaikból egyetlen szakaszt törölnek ugyan, de többre semmiképpen nem hajlandók. Az ellen pedig egyenesen tiltakoznak, hogy az ő alapszabályait irányát bárki is szóvá tegye, avagy pláne bírálja. Az ülés jegyzőkönyvét beadták azután a rendőrséghez. Innét a jegyzőkönyv a polgármesterhez került a rendőrség ama jelentésével, hogy korábban tett javaslatát megismétli. Vagyis az alapszabályok, melyek még mindig a régiak, baj-

san kerülnek fel így a belügyminiszterhez. Ha csak az ószeresek nem engednek a 48-ból ötven százalékot. Azt hisszük, hogy ez meg is fog történni, mert Abderában lehet alkudni.

* **Gyűrűdobás.** Nagy Imre b.-diószegi jakos tegnap délután a Schlauch-téren tárcát talált s benne gyűrűt. A tárca eldobója: Bleier Lajos 18 éves rovott multu csavargó hamarosan rajt ütött emberen és az általa 28 koronára értékelt, de valójában értéktelen gyűrű átengedése fejében ezüst zsebórát kérte Nagy Imrétől. Nagy Imre már át is akarta adni óráját, de a rendőrőrssem rajtütött az alkuvókon és Bleiert előállította.

* **A díjbirkózások.** A Wallner és Wilson circusa, melynek a Nagypiac téren van felállítva a sátra naponta zsufolásig megtelik közönséggel és előadás után azzal a benyomással távoznak, hogy egy igen kellemes este mult el. A tegnapi előadás végén a díjbirkózások páratlan élvezetett nyújtottak még azoknak is, kik nem sportemberek. Az első mérkőzés pár, *Ottinger* német és *Cinerovits* szerb mesterek voltak. Három és fél perc alatt Ottinger vállra fektette a szerb Cinerovitsot. A II. pár mérkőzése felette érdekes volt. Nagy Károly koszorus magyar bajnok és Lindemayer athéni győző között. Tizennyolc pernyi erős küzdelem után Nagy Károly legyőzte ellenfelét, mely győzelméért szünni nem akaró tappsal honorálta a közönség. Ma este folytatják a oijbirkózásokat.

* **ANNA-bál Félix-fürdőn.** Előző számbunkban már megírtuk, hogy Félix-fürdőn mily nagy előkészületeket tesznek arra nézve, hogy az országos jelentőségű mulatságot kellő fényvel és vígsággal megünnepelhessék. A bál iránt is megye szerte oly nagy az érdeklődés, amelyet még eddig aligha tapasztaltak s ezért a rendezőség nem kimél sem költséget sem fáradságot, hogy az oda sereglő közönséget méltóan fogadhassa s a legpompásabb mulatságban részesítse. Vasárnap külön vonatok szállítják a vármegye mulatni vágyó közönségét s reggel nagy tömegben elutazók részére ismét külön vonatok fognak várakozni. A szépségverseny iránt is nagy az érdeklődés s már előre találgatják, hogy ki viszi el a »legszebb« pálmáját.

* **A szalmaözvegyek eldorádója.** Bizonyára sok nyaraló és fürdőző feleségnek feltűnt, hogy férje leveleiből az idén hiányzik az eddigi megszokott zárszó: *Alig várom már, hogy hazajössz, mert még az étel sem izlik, stb.* Az pedig onnan van, mert a nagyvárad szalmaözvegyek *Czipóth* Ferenc »Pannónia«-éttermeit keresik fel, hol a kitűnő konyhával és italokkal, valamint a gondos és előzékeny kiszolgálással kellemes otthont teremtett a népszerű és a közönség által hamarosan megkedvelt vendéglős. Dudolják is szelvényben a szalmaözvegyek:

Nem érzi az, hogy forró a nyár,
Aki a »Pannónia« hűs éttermébe jár.

Folyó hó 26-án vasárnap és minden következő vasár- és ünnepnapon délelőtt 10-jől 1 óráig nagy hangversenyt tart a háziezred vonózenekara változatos műsorral, melyre mi is felhívjuk a közönség szives figyelmét.

* **Akar On jó bort inni?** akkor siesen *Paizs* Béla vendéglőjébe, ahol olcsó pénzért kitűnő konyhát, pompás borokat, szolid kiszolgálást s jéghideg finom sört talál s kellemesen eltöltheti üres óráit a rekkenő hőségben a nap izzó sugarai ellen édes menedéket nyújtó hűs kerthelyiség árnyas fái alatt.

* **A Pannónia-kávéházban** ma este *Kócsá* Antal teljes fővárosi zenekarával hangversenyt tart.

* **Az intelligencia találkozó helye** az *Európa* szálló árnyas, hűs kerthelyiségében,

hol naponta változatos műsorral mozgóténykép-előadásokat rendeznek.

* **Erdős és Grünfeld** cég Nagyvárad Bémer-tér Poynár palota. Női ruha készítése, vászon és kelengye fehérneműek a legjutányosabb árakban.

x **MOLNAR H.** Bémer-téri cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és tea-sütemény kapható. Telefon 395.

TANÜGY.

Iskolai értesítők.

VII.

A gyulai r. kath. főgymnázium.

Az országnak kevés vármegyéje van anynyira ellátva középiskolákkal, mint Békésmegye. Minden nagyobb községének megvan a maga középiskolája. Ily körülmények közt sokan kevés reménnyel néztek a gyulai új kath. főgymnázium jövője elé. Az a gyors fejlődés azonban, a melyet az új középiskola felmutat s az rokonszenv, mellyel a nagyközönség körében találkozik, egyre jobban beigazolja, hogy erre az iskolára Gyula városában és Békésmegyében szükség volt, hogy ez az iskola hivatást tölt be a szomszéd megye katolikusai közt.

Az elmúlt tanévben a főgymnáziumnak már öt osztálya volt, melyekben összesen 13 tanár működött (közülök egy egész éven át, másik januártól szabadságolva.) Hat egyházi, 7 világi.

A bevezető étekezést *Münich* Szilárd írta »A lélekzés és az állati szervezet« címmel. Tudományos színvonalon álló, kiválóan értékes tanulmány, fölülte áll az értesítőkből közzétenni szokott dolgozatok átlagos színvonalán; a tanulmányt sikerült ábrák kísérik.

A tananyagot az előirt időben befejezték. Rendkívüli tárgyakként szerepeltek: francia nyelv, szabadkézi rajz, gyorsírás, egyházi és világi ének.

A könyvtár felszerelése erős tempóban halad; dicsérendő az a körültekintő gondosság és alaposág, a hogyan az elmúlt svben a klasszika filologiai szakban a legkiválóbb kiadványokat válogatta össze az intézet. Ohajtandó, hogy a könyvtár többi szakjaiban hasonló körültekintés és bőkezűség érvényesüljön. A folyóiratokat nem ártott volna külön kitüntetni; hiányzik közülök a *Katholikus Szemle*, a *Magyar Nyelv*, a *Szent István Társulat* az »Akadémia«, a *Kisfaludy-Társaság* rendes évi kiadványai és tagsági illetményei. Még szerencsésebb kézzel van összeválogatva az ifjusági könyvtár gyarapítására szolgáló könyvek jegyzéke; bár itt sem szívesen nélkülözzük a *Zászlókat*.

Az ifjuság kebelében gyorsíró kör működött.

A tanulók összes száma (öt osztályban) 222, akik közül magyar 212, német 3, oláh 7. Róm. kath. 135, gör. kath. 3, gör. kel. 8, ágostai 12, református 37, zsidó 27.

Jeles előmenetelt tanusítottak a következők:

I. oszt. *Csete Gábor*, *Dobay Imre*, *Márki Pál*, *Takácsy Imre*, *Zöldy Zoltán*.

II. oszt. *Follmnn János*, *Gyulai Károly*, *Lőwei Imre*, *Mandorf Emil*, *Suller Károly*, *Uhrin László*.

III. oszt. *Biluska Ferenc*, *Krauczler János*, *Nádor Jenő*, *Novy Nándor*, *Zöldy Miklós*.

IV. oszt. *Papp Béla*.

V. oszt. *Hoffmann Mihály*.

NYILTÉR.

Van szerencsém a t. vevőközönséget tisztelettel értesíteni, miszerint a

LEBOVITS MIKSA és TÁRSA-féle

cipő üzletet
megvettem

és az ott felhalmozott férfi-, női- és gyermekcipőket a mai naptól fogva minden elfogadható árban árusítom.

Teljes tisztelettel

REINER S. SÁNDOR.

ÁVIRATOK.

Stolypin gyilkosai.

Pétervár, július 24. A törvényszék tegnap mondott ítéletet az ellen a 44 szocialista ellen, akiket a Stolypin miniszterelnök ellen elkövetett gyilkosságban részességgel vádolnak. A törvényszék hat vádlottat, köztük Nizevoszkója hercegnőt 15 évi kényszermunkával, a többi pedig kisebb büntetéssel sújtotta.

A cár utazása.

Pétervár, július 24. A cár családjával e hó 24-én Reválba utazik.

Elítélt szerkesztő.

Pétervár, július 24. Hörschelmann moszkvai főkörmányzó annak a lapnak szerkesztőjét, aki Tolsztoj »Nem tudok hallgatni« című cikkét leközölte, 3000 rubel pénzbüntetésre ítélte.

Elfogott rablógyilkos.

Róma, július 24. Monsefalkóban Terni mellett letartóztattak egy eleségáru kereskedőt, akit azzal vádolnak, hogy múlt évi december 21-én a róma-an-kónai gyorsvonaton megölte és kirabolta Árvi mérnököt. A kereskedő tegnap összeveszett sógorával, a ki azt mondotta:

— Vigyázz, mert én nem vagyok oly védtelen, mint az az ur, akit a vonaton meggyilkoltatok!

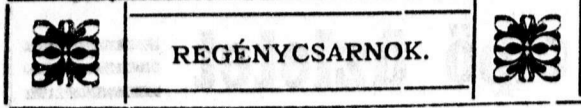
Ezt egy csendőr is meghallotta, aki rögtön vallatóra fogta a kereskedőt, aki már is vallani látszik.

A török forradalom.

Konstantinápoly, július 24. Niassy bég tegnap néhány ezer emberrel bevonult Monastirbe és azt minden vérontás nélkül elfoglalta, és magával hozta Ozmán basát.

Budapest, július 24. Ozmán basa elfogatása az európai hatalmaknál nagy visszatetszést szült, mindannak dacára, még nem látják elérkezettnek az időt a közbelépésre.

Konstantinápoly, július 24. A szultán visszaállította az 1876. évi alkotmányt. A parlamentet összehívják. A városban ünnepi hangulat van. A házak fel vannak lobogóztatva és zene szól mindenfelé.

REGÉNYCSARNOK.

Második kortes utam!

A »Tiszántul« számára írta: **Lukács Géza.**

I.

Hajnali 10 órakor azonban, mikor tisztizolgám a vizes türlőkötőt az arcomra terítette s ezen szokásos manőver által új életre támasztott, — tekintetem egy egész nyaláb civil ruhára meredt s a fiu megmagyarázta, hogy ezt a Tibor nagyságos urfi grófi inasa szállította ide.

Rögtön tisztában voltam a helyzettel; — gyors elhatározással magamra kaptam atillámot és sürgős családi ügyben nyolc napi szabadságot kértem az obestertől. Délután pedig, — egy kifogástalanul vasalt zakkó öltözetben — Tibor barátommal — egy első osztályú kupéban foglaltam helyet és röpitett bennünket a vasparipa a kerület felé.

Megállapodásunk szerint a kirándulás tartamára, mint Fekete Géza miniszteri segédfogalmazó szerepeltem és szerénytelenség nélkül állíthatom, hogy az új honmentő jelölt tárgyalása körül, kimagasló és maradandó érdemeiket — a Fekete névnek pedig becsületet szerzetem.

Bolyongásunk vége felé felső Zabarra, — a Zabary család vendégszerető házához vetődünk, a hol tiszteletünkre már az egész sógor-ság, komaság és a környék bőrkabátos társadalma össze volt csődítve.

Az általános bemutatkozás után a házi asszony nagyon érdeklődött az iránt, hogy melyik Fekete családból származom.

Tartottam a komplikációktól, miért is azt a kitérő választ adtam, hogy nálunk Magyarországon több a Fekete nevű halandó mint tarka kutya a világon.

Evvel nem érte be, hanem azt kérdezte, nem e a chontiakból származom, — nemleges válaszomra a nógrádi Feketét kezdte feszegetni, mire találomra a Gömörmegyei korom Feketéből valónak vallottam magamat.

Csakhamar megbántam, hogy nem Likakrbavamegyét mondtam be, mert erre házi asszonyunk kitörő örömmel konstataálta, hogy ilyen formán atyafiak volnánk. Erre a megtisztelő felfedezésre a tantit és a jelen volt két új kuzinomat legott összecsókoltam és ölelgettem a mint az jó rokonhoz illik. Acházi ural pedig — kedves bátyám és Isten hozott öcsém viszonyba léptem.

Már azt hittem, hogy tul vagyok a vallatáson, mikor a bátyám piszkálni kezd, hogy miképen is állunk a rokonsággal, mert a Náczi bácsinak Gömörben csak egy testvére volt, a könnyelmű korbely Imre, a ki vagyonát elherdálva elzüllött s azóta nyoma veszett; csak nem ennek a fia vagy? kérdé végül.

Nem maradt más választásom, mint ráhagyni, hogy ennek a gazembernek a csemetéje vagyok, vagy pedig szét kell tépnem a rokoni kötelékek fonálát.

Az előbbi választottam és büszkén vágtam ki, hogy igenis, én az Imre fia vagyok, kinek veszett nyoma Amerikába vitt, hol apám sok viszontagság után egy magyar származású ültetvényeshez került, a ki cukornádban dolgozott. Ennek egyetlen leánya lett anyám s így teljesen magyar légkörben serdültem ifjúvá.

Az öreg cukorkirály nem sokára meghalt és apám a nádasnk eladása után visszavándorolt s én a magasabb tudományok utvesztőibe már itthon lettem beavatva.

Füilentésemet az utolsó betűig elhitték és bátyám újlag szívére ölelt és a jelen volt mamáknak most már mint jó partit melegen ajánlott: ez azonban hidegen bagyott engemet.
(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, július 24.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	— — —	10.38
Rozs okt.	— — —	8.96
Zab májusra	— — —	—
Zab okt.	— — —	7.04
Tengeri máj. 1908.	— — —	6.85
Tengeri jul.	— — —	6.69

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, július 24.

Osztrák hitelrészvény	— —	631.25
Magyar hitelrészvény	— —	748.—
Leszámitoló bank	— —	743.75
Rimamurányi	— —	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	— —	692.25
Közuti vasut	— —	552.—
Városi villamos vasut	— —	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. július 24.

Magyar arany járadék 4 száz.	— —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	— —	93.25
Magyar koronajáradék	— —	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	— —	93.50
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	— —	94.50
Magyar nyeresemény sorsjegy kölesön	— —	186.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	— —	145.—
Osztrák járadék papirban	— —	97.25
Osztrák járadék ezüstben	— —	99.—
Osztrák járadék aranyban	— —	116.50
Osztrák korona járadék	— —	97.50
1860. osztr. államsorsjegyek	— —	150.25
Osztrák magyar bankrészvény	— —	1730.—
Magyar hitelbank-részvény	— —	748.—
Osztrák hitelbank-részvény	— —	631.50
Magyar hitelrészvény	— —	689.50
London vista	— —	240.—
Páris vista	— —	95.50
20 márkás arony	— —	23.51
20 frankos (Napoleonder)	— —	19.09
Német birodalmi márka	— —	117.62

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

HIRDETMÉNY.

A nagyvárad városi vasut r. t. által a kert-utcai vonalból kiágazólag a Szacsavay-utcán át az össi-i váradvelencei h. é. vasut vitéz-utcai vonalába való becsatlakozással tervezett összekötő közuti vasutvonal közgazgatási bejárását a kereskedelemügyi m. kir. miniszter f. évi június hó 27. napján kelt 47454—908—III. sz. alatt kelt leiratával elrendelte.

A közgazgatási bejárás megkezdésének határidejéül 1908. évi július hó 30. napjának reggeli 9 óráját tűzte ki, az összejevetel helyéül pedig Nagyvárad thjf város székházának tanácsstermét jelölte meg.

Miről érdekelteket azzal értesitem, hogy ezen bejárásn esetleg fennforgó észrevételeiket szóval, vagy írásban előterjeszthetik.

Nagyvárad thjf. város közgazgatási bizottsága 1908. július hó 17-én.

Glac Antal

főispán, mint elnök.

Kelemen Béla könyvkötészete

NAGYVÁRAD,
Nagypiac-tér,
(Andrényi-palota.)

8242—608. szám.

Hirdetmény.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága 1908. évi július hó 13-án kelt 619—kb. sz. véghatározata szerint a m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur f. évi július hó 7. napján kelt 54427—III—1908. sz. leiratával a m. kir. államvasutak igazgatósága által előterjesztett kérelem folytán az említett vasut Nagyvárad állomásán előállítandó vontató telep céljaira Nagyvárad törvényhatósági joggal felruházott város határában szükséges s a kijavítási tervben és összeírásban tüzetesen körülírt földterületekre nézve a kisajátítási eljárást az 1881. évi LXI. t. c. §. 2. §-a értelmében elrendelte.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur ezen értesítése folytán Nagyvárad város közigazgatási bizottsága az 1881. évi LXI. t. c. §. 2. §-ik pontja értelmében a saját kebeléből Varró Domokos elnökből, dr. Hoványi Géza és Mezey Mihály tagokból és Dayba Endre th. aljegyzőből álló bizottságot küldött ki, egyben a bizottsági eljárás határidejét Nagyvárad város székházának tanácsstermében 1908. évi augusztus hó 7. napjának d. e. 10 órájára tűzi ki.

A közigazgatási bizottság által 2—2 példányban áttett kisajátítási tervrajz és kisajátítási összeírás Nagyvárad város közigazgatási irodájában az 1908. évi július hó 22-től, — augusztus hó 5. napjáig bezárólag terjedő 15 napi közszemlére kiütketnek, amely idő alatt a közszemlére kitétt tervrajzot és összeírást az érdekeltek felek a hivatalos órákon belül megtekinthetik.

Erről az érdekelteket az 1881. évi LXI. t. c. §. 2. §-ik pontja értelmében azon hozzáadással értesitem, hogy a bizottság a kisajátítási terv megállapítása felett akkor is érdemi leg határoz, ha az érdekeltek közül senki sem fog az eljárásn megjelenni.

Nagyvárad, 1908. július hó 15. én.

Rimler Károly,
polgármester.

LÉVAI MÁRTON

könyvkötészet,

vonalzó-intézet

és üzleti könyvgyár

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut (saját-ház.)

M. kir. államvasutak B.-pest-jobbparti üzletvezetősége.

30231—1908. szám.

Versenyárgyalási hirdetés.*Tőzegpolyva szállítása és a visszanyert tőzeg-trágya eladása iránt.*

A magyar királyi államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetősége a vonalai szükségletének fedezésére 1908., 1909., 1910. és 1911. években, évente szükséges 4500 q tőzegpolyva szállítására és tőzeg-trágya eladására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A szállításra vonatkozó részletes feltételeket magában foglaló ajánlati felhívás a magyar királyi államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetősége megkérdezhető és a magyar királyi államvasutak igazgatóságánál és üzletvezetőségeinél megtekinthető ugyancsak az említett hivataloknál tekinthetők meg. a hivatalos órák alatt a szállításra vonatkozó általános feltételek is, melyek a magyar királyi államvasutak igazgatóságának budapesti nyomtatványtárából megkérdezhetőek. Az általános feltételek ára 50 fillér darabonként melyhez a posta szállítás esetén bérmentesítésre 20 fillér is beküldendő a nevezett hivatalhoz.

Az ivenkint 1 koronás magyar okmánybélyeggel ellátott ajánlatok és az ivenkint 30 filléres magyar okmánybélyeggel ellátott ajánlati felhívások ezen külcimmal: »Ajánlat a 24262—1908. számú pályázati hirdetményben kürt anyagokra» 1908. évi augusztus hó 6. napjának déli 12 órájáig a magyar királyi államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetősége általános osztályának főnökéhez (Budapest, VII. Kerepesi-ut 3 sz. I. em. 38. ajtó) benyújtandók, vagy postán beküldendőek.

Fentírt napon déli 12 órakor a magyar királyi államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetőségénél az ajánlatok fel fognak bontatni, mely alkalommal az ajánlattevők, vagy azok igazolt képviselői is jelen lehetnek.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiségek értékének megfelelő 5 százalék készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban 1908. évi augusztus hó 5. napjának déli 12 órájáig a budapest-jobbparti üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál letendő, esetleg posta útján beküldendő.

Azon felek, kik a postatakarékpénztár cheque forgalmában bent vannak, a bánatpénzt a postatakarékpénztártár útján is letehetik. Az ajánlatban a bánatpénz letételének megtörténte megemlítendő de az erről nyert letéti jegy nem csatolandó, hanem igazolásul csak a bánatpénz feladását bizonyító postai feladóvevény, vagy esetleg a letéti jegy másolata melléklendő.

Az itt felsorolt feltételektől eltérő, szabálytalanul kiállított, az ajánlattevő vagy meghatalmazottja által alá nem írt, javított, vagy vukart szövegű pecséttel le nem zárt, sértett borítékba helyezett, a kitűzött határidő után érkezett a pótlólag vagy esetleg táviratilag tett és oly ajánlatok, melyekre nézve az előírt bánatpénz előlegesen le nem tételt, figyelembe nem vétetnek.

Budapest, 1908. július hó.

Az üzletvezetőség.

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű zenekedvelő közönséget, hogy a Szent János-utcai 1. sz. alatt levő raktárban nagy választékban vannak

252.

ZONGORÁK

és

PIANINOK

eladásra, hangversenyre, estélyekre ugy-szintén

havi bérletre igen olcsó árban számítva. — A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

Özv. Mustó Jánosné.

Wallerstein

Fülöp Fiai cég

:: Bémer-tér, Pannonia mellett ::

**a bekövetkezett
holt idényre**

**a rőfös áruk árait
tetemesen leszál-
litotta.**

Bor eladás.

Még rendelkezésünkre álló 1907. évi háromszor lehuzott saját termésű, mintegy 20 hl. asztali és 6 hl. rizling borunkat akár egészben, akár 50 literen felüli mennyiségben részletekben eladjuk. Értekezhetni: Kapucinus-utca 20. sz. alatt.

**Des Echerolles-Kruspár Sándor
és Gilbert.**

7939—1908. sz.

Pályázati hirdetmény.

A bihardiószegi m. kir. állami vincellériskolánál Nagyvárad város közönsége által létesített alapítványi helyek közül az 1908—9. tanévre 2 hely üresedésbe jött.

Felhívom ennél fogva mindazokat, a kik ezen alapítványi helyet elnyerni óhajtják, miszerint:

1. a 16-ik életév betöltését igazoló keresztlevéllel;
2. legalább az elemi iskola 4 osztályának jó sikerrel történt bevezését igazoló iskolai bizonyítvánnyal;
3. ép, erős, egészséges, a gyakorlati munkához alkalmas testalkatot és a himlő véd oltást tanúsító orvosi bizonyítvánnyal;
4. erkölcsi bizonyítvánnyal;
5. a tanuló, illetve pályázó szüleinek vagy gyámjának beleegyezése s az iránt kötelező nyilatkozatával, hogy a tanuló az intézetet év közben nem hagyja el, s végül
6. szegénységi bizonyítvánnyal felszerelt kérvénnyel *f. évi augusztus hó 15-ig* hozzám annyival is inkább adják be, mivel a későbbben érkező pályázati kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Megjegyzem, hogy a tanuló, illetve pályázó fehér és egyéb ruházattal a belépés előtt magát ellátni köteles. Ezen ingyenes hely betöltésénél a nagyváradai illetőségűek, a magasabb előképzettségűek, a katonai kötelezettségüknek eleget tett alisztek, különösen a szőlőművesek, kertészek, vagy kádások fiai előnyben részesülnek.

A közelebbi felvételi feltételek a polgármesteri hivatalnál a hivatalos órák alatt magtudhatók.

Nagyvárad, 1908. július hó 8-án.

Rimler Károly,
polgármester.

Hirdetések

felvételnek

a kiadóhivatalban.

Saját termésű

Ó vörös gyógy bor literenként 50 kr.
Asztali borok » » 36—40
Pecsenye borok » » 50—60
Kilnő rác z ürmös » » 50 kr.

Stettner István, Kapucius utca.

STERN JAKAB

első nagyváradai villanyerővel berendezett réz és harang-öntődéje, épület, díszbádós és vízvezeték felszerelő.

Nagyvárad, Kert-utca 1. sz.
Városi és vidéki telefon 194.

Készít ércárut, gépfelszereléseket, fém és sárgaréz, nyersöntvények, bárminemű csen-

gök, harangok, szivattyúk, fecskendők, víz- és gőz-vezetékekhez szükségesítő sárgaréz és fémmunkákat, mindennemű épület és díszbádós munkákat, víz-vezeték berendezéseket. Saját találmányu és a m. kir. József-műegyetem által engedélyezett ACETYLEN fejlesztő készülékeimmel felszerelék városok, kastélyok, szállodák, vendéglők és magánlakásokat. Költségvetést bármely szakra díjmentesen eszközölök.

Árlejtési hirdetmény.

Nagyvárad város külső utaira szükséges az alábbi részletezéssel kimutatott 1244 kbm. rostált kavics szállításának vállalatba adása céljából f. évi augusztus hó 6-ik napján d. e. 10 órakor a város-ház bizottsági termében nyilvános árlejtést fogok tartani.

A szállítandó rostált kavics a következő mennyiségekben szállítandó ki: a Bihari hágói utra 70 kbm. a vasúti fatelepi utra 24 kbm. az olasz temetőbe vivő utra 60 kbm. a szaldobágyi utra 140 kbm. a kisjenői utra 40 kbm. a mélyáróki utra 100 kbm. a vízműtelepi utra 140 kbm. a nagykeri utra 80 kbm. a velencei pályaudvarhoz vivő utra 140 kbm. a szőlősi utra 60 kbm. az Oláhapáti utra 160 kbm. a belézesi utra 60 kbm. a bónaikúti utra 100 kbm.

Ajánlatok csak írásban alulírott küldöttségi elnök kezéhez 1908. augusztus hó 6 ik napjának d. e. 10 órájáig adhatók be. Az ajánlatok 1 kor. bélyeggel látandók el és csak szabályszerűen kiállított, pecséttel, lezárt, sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül vagy poéta úján beadott ajánlatok fognak tárgyatás alá vétetni.

Ajánlatot az összes szükségletre, vagy a részletezés szerinti mennyiségben hetenként lehet tenni. A borítékban megjelölendő, hogy az ajánlat, mely szállításokra vonatkozik.

A szállítási feltételek a városi mérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Minpen ajánlattevő ajánlatában világosan ki-tenni köteles, hogy a jelen hirdetményt s az árlejtési feltételeket ösmeri, azokat magára nézve kötelezőknek elfogadja.

Ajánlattevő tett ajánlata azonnal és mindaddig kötelezi míg az ajánlat felett végleges döntés történik. ellenben Nagyvárad városát, csakis az árlejtés eredménye felett hozandó határozat jogerőre emelkedésével kötelezi.

A város közönsége fenntartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül az ajánlat árakra tekintet nélkül szabadon választhasson, esetleg újabb árlejtést tarthasson.

Nagyvárad, 1908. július 17-én.

Komlóssy József,
árverési küldöttségi elnök.

Fülöp István Európa szállodája.

Nagyvárad legkellemebb látogatott, szórakozó helye. Most nyílt meg az Európa remek herthelyisége. Kötő egészséges hegyi levegő. Villamos megállóhely. Telefon. Naponta pompás cigányzene. A vendéglős saját termésű, kitűnő borával, finom Dréher sörrel szolgál a közönségnek. Elsőrendű konyha. A szoba árak igen mérsékelték. Az előkelően berendezett szállodát és a gyönyörű kerthelyiséget ajánljuk a közönség figyelmébe.

Uradalmi szalonna.

Körülbelül 7 q. elsőrendű téli sózott szalonna eladó.

Értekezhetni: **Des Echerolles-Kruspér Gilbertnél Kapucinus-utca 20.**

Sebő Imre könyv- és papirkereskedő NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.

Ajánlja a következő törvénykönyveket az érdeklődők szives figyelmébe:

A büntetőtörvények és a bűnvádi perrendtartás kiegészítéséről és módosításáról szóló t.-c.

A végrehajtási eljárásról szóló 1881: LX. t.-c. módosítása és kiegészítése.

Az országos ügyvédi gyám- és nyugdíjintézetéről szóló törvényökök.

A közegészségügy rendezéséről szóló 1876: XIV. t.-c. módosításáról.

A szeszadóról, valamint a szesztermeléssel együttesen készített sajtolt élesztő megadóztatásáról szóló t.-c.

ANNA-bál a Püspök-fürdőben.

Folyó hó 25-én, szombaton igen nagyszabásu fényes

Anna-bált

rendezünk, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívjuk.

A Rendezőség.